

Regeling Bloemlezingen

Regeling voor het overnemen van gedeelten van literaire werken in publicaties die zijn gemaakt om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs, vastgesteld door de Besturen van MEVW en GAU en van de Auteursbond.

De regeling

Overwegende,

- dat artikel 16 van de Auteurswet (AW) de mogelijkheid biedt om zonder voorafgaande toestemming van de auteursrechthebbende(n) gedeelten van werken van letterkunde, wetenschap of kunst over te nemen in een publicatie die gemaakt is om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs (hierna te noemen: 'onderwijsleermiddel'), mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan;
- dat deze voorwaarden onder meer inhouden dat het overnemen in overeenstemming dient te zijn met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is, alsmede dat voor het overnemen een billijke vergoeding aan de auteursrechthebbende(n) wordt betaald;
- dat de Besturen van de Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond (KNUB) en de Vereniging van Letterkundigen -Vakbond van Schrijvers (VvL) een 'Regeling Bloemlezingen' hebben opgesteld in 1974, laatstelijk vastgesteld per 1 januari 2002, ten einde een nadere handzame invulling te geven aan de in artikel 16 AW gestelde voorwaarden ten behoeve van bloemlezingen bestemd voor het onderwijs;
- dat de Regeling Bloemlezingen voor alle betrokkenen een administratief bewerkelijke procedure met zich meebrengt die bovendien niet meer volledig toepasbaar is in geval van elektronische vormen van gebruik;

komen de besturen van MEVW en GAU en de Auteursbond overeen om de inhoud van de Regeling Bloemlezingen met ingang van 1 augustus 2022 vast te stellen als volgt:

Artikel 1: Werkingssfeer

1. Deze regeling is van toepassing op door leden van MEVW binnen Nederland uitgegeven onderwijsleermiddelen, zowel in druk als in elektronische vorm, waarin korte gedeelten van literair werk of korte literaire werken worden overgenomen.
2. Deze regeling is niet van toepassing op onderwijsleermiddelen die onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van een onderwijsinstelling worden gemaakt om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs dat binnen die instelling wordt verzorgd, zoals readers.

Artikel 2: Definities

1. Onder ‘overnemende uitgever’ wordt in deze regeling verstaan: de uitgever die het onderwijsleermiddel samenstelt of laat samenstellen, en ten behoeve daarvan (gedeelten van) literaire werken uit een uitgave overneemt.
2. Onder ‘oorspronkelijke uitgever’ wordt in deze regeling verstaan: de uitgever van het literaire werk uit wiens uitgave wordt overgenomen in het onderwijsleermiddel.
3. Onder ‘oorspronkelijk werk’ wordt in deze regeling verstaan: hetzij een zelfstandige uitgave waarin het werk van één auteur is opgenomen (zoals een poëziebundel, verhalenbundel, novelle, roman), hetzij de publicatie van één auteur in een verzamelbundel of tijdschrift, waarin ook werk van anderen is opgenomen. Een oorspronkelijk werk kan zowel in gedrukte als in digitale vorm zijn verschenen.
4. Onder ‘onderwijsleermiddel’ wordt verstaan een digitaal of papieren werk, bestaande uit een aantal samenhangende producten, waarmee de leerkracht/docent onderwijs kan verzorgen passend binnen gangbare normen en op die manier het leerproces van leerlingen/studenten kan sturen, begeleiden en volgen .
5. Onder ‘editie’ wordt verstaan één of meerdere, vrijwel onveranderde, drukken/versies/releases van een onderwijsleermiddel.

Artikel 3: Normen voor kort werk c.q. (korte) gedeelten

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 4, mag de overnemende uitgever zonder toestemming van de oorspronkelijke uitgever korte werken of korte gedeelten van het gehele oorspronkelijk werk in zijn onderwijsleermiddel overnemen, mits de totale omvang van het korte werk of het korte gedeelte c.q. korte werken of korte gedeelten binnen de volgende grenzen blijft:
 - a. maximaal 2500 woorden proza;
 - b. maximaal 100 regels poëzie.
2. De normen voor kort werk c.q. kort gedeelte, als vermeld in het vorige lid, worden in deze regeling beschouwd als gedeelten ‘in overeenstemming met hetgeen naar de regels van het maatschappelijk verkeer redelijkerwijs geoorloofd is’, zoals bedoeld in artikel 16 AW.

Artikel 4: Het gebruik van de regeling

1. De overnemende uitgever dient tevens aan de volgende voorwaarden te voldoen:
 - a. het werk waaruit is overgenomen dient rechtmatig openbaar gemaakt te zijn;
 - b. de bepalingen van artikel 25 AW dienen in acht te worden genomen;
 - c. de bron dient op duidelijke wijze te worden vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt;

- d. waar het overnemen in een compilatiewerk betreft, mag van één en dezelfde maker niet meer worden overgenomen dan enkele korte werken of korte gedeelten van zijn werken.
2. Binnen uiterlijk een maand na verschijning van het onderwijsleermiddel ontvangt de oorspronkelijke uitgever van de overnemende uitgever een melding van de overname. De oorspronkelijke uitgever stuurt daarop een factuur naar de overnemende uitgever, conform het bepaalde in artikel 5.
3. Uiterlijk binnen twee maanden na ontvangst van de factuur van de oorspronkelijke uitgever, zal de overnemende uitgever de billijke vergoeding betalen met inachtneming van de bepalingen van deze regeling.
4. De overnemende uitgever verstrekt op verzoek aan de oorspronkelijke uitgever een bewijsexemplaar van het door hem geproduceerde onderwijsleermiddel. In geval een kort gedeelte of een kort werk alleen wordt overgenomen in een digitale onderwijsleermiddel, wordt als bewijsexemplaar beschouwd:
 - a. een print van het overgenomen gedeelte in het digitale onderwijsleermiddel;
 - b. met bekendmaking van de URL van het digitale onderwijsleermiddel;
5. De oorspronkelijke uitgever informeert de auteursrechthebbende(n) over de overname.
Indien de rechten niet (meer) bij de oorspronkelijke uitgever berusten zal hij dat zo spoedig mogelijk aan de overnemende uitgever berichten met verwijzing naar de rechthebbende(n).

Artikel 5: Berekening van de ‘billijke vergoeding’

1. De billijke vergoeding is een eenmalige vergoeding voor het gebruik van het oorspronkelijke werk in een editie van het onderwijsleermiddel voor zowel het gebruik in fysiek boeken als in digitale versies hiervan.
2. De billijke vergoeding bedraagt € 21,73 per 100 woorden, waarbij het aantal woorden dat wordt overgenomen, rekenkundig wordt afgerond op (een veelvoud van) 100 woorden.
3. Bij overname van minder dan 200 woorden maakt de overnemende uitgever eenmalig € 21,73 over aan de Stichting Willem Kloosfonds te Den Haag, Bankrekeningnummer NL67GILL0227540190 onder vermelding van ‘afrekening billijke vergoeding’.
4. Voor het overnemen van volledige gedichten geldt, ongeacht de omvang, een minimumvergoeding van € 40,43 per overgenomen gedicht.
5. De in dit artikel genoemde bedragen worden met ingang van 1 januari 2023 jaarlijks geïndexeerd aan de hand van de CPI index. Het actuele tarief kan worden opgevraagd bij de Auteursbond, MEVW of GAU en is te zien op de websites van de betrokken organisaties (www.auteursbond.nl, www.mevw.nl, www.algemene-uitgevers.nl).

Samen werken
aan kennis en
ontwikkeling

Artikel 6: Hergebruik

In geval van een nieuwe editie van het onderwijsleermiddel, waarin nieuwe korte werken of nieuwe korte gedeelten van werken zijn opgenomen, vinden de melding en afrekening plaats overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 4 en 5 .

Artikel 7: Inwerkingtreding, duur en evaluatie

Deze regeling treedt in werking op 1 augustus 2022 en geldt voor alle op of na 1 augustus 2022 verschenen en te verschijnen onderwijsleermiddelen. De nieuwe vergoedingsregeling wordt aangegaan voor een periode van vijf jaar. Na verstrijken van deze periode wordt de regeling geëvalueerd.

Amsterdam, 1 juli 2022

Toelichting Regeling Bloemlezingen

Artikel 1: Werkings sfeer

- Lid 1

De regeling van 1974 was oorspronkelijk bedoeld voor door educatieve uitgeverijen uitgegeven 'literaire bloemlezingen, verzamelingen van proza en/of poëzie, ontleend aan oorspronkelijke of vertaalde werken, ten doel hebbende de leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs vertrouwd te maken met het lezen van en/of te introduceren in de literatuur in de ruimste zin van het woord'. In de praktijk vond de regeling echter een veel bredere toepassing. De werkingssfeer van de herziene regeling is nu dan ook uitgebreid tot alle door MEVW -leden uitgegeven onderwijsleermiddelen, die gemaakt zijn om te worden gebruikt als toelichting bij het onderwijs, indien en voor zover daarin korte werken c.q. korte gedeelten van literair werk worden overgenomen.

De gewijzigde regeling van 2002 blijft de basis vormen voor de regeling, maar de vergoedingsformule is in het kader van de nieuwe Regeling Bloemlezingen 2022 omgezet in vaste vergoedingen voor zowel fysiek als digitaal gebruik.

- Lid 2

Deze regeling heeft geen betrekking op overnames in onderwijsleermiddelen die door of in opdracht van onderwijsinstellingen zelf worden geproduceerd ten behoeve van het onderwijs aan de eigen studenten of leerlingen (de zogenaamde 'readers'). Voor 'readers' bestaan aparte regelingen die door de Stichting UvO (www.stichting-uvo.nl) worden gefaciliteerd.

Artikel 3: Normen voor 'kort werk' c.q. '(korte) gedeelten'

- Lid 1

Voor het overnemen van gedeelten of 'korte' werken die langer zijn dan de aangegeven omvang, geldt in plaats van de onderhavige regeling het normale auteursrechtelijke regime: voor een dergelijke overname is te allen tijde voorafgaande toestemming van de rechthebbende(n) vereist.

Het maximum aantal woorden dat mag worden overgenomen, geldt per werk. Dat wil zeggen dat indien bijvoorbeeld uit een werk van proza meerdere korte fragmenten worden overgenomen, dit is toegestaan tot een totaal van 2500 woorden.

Artikel 4: Het gebruik van de regeling

- Lid 1b
Onder de eerbiediging van de zogenaamde ‘persoonlijkheidsrechten’ uit artikel 25 AW wordt verstaan de eerbiediging van de persoonlijke band tussen de auteur en zijn werk. Ook in het geval dat de maker geen enkel exploitatierecht meer heeft, blijft te allen tijde voor de maker de mogelijkheid bestaan zich te verzetten tegen elke aantasting van het werk, tenzij dat verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid. Bij aantasting van het werk kan worden gedacht aan wijziging, aanvulling, beperking, naamswijziging en dergelijke.
- Lid 2 en 3
De in deze regeling beschreven melding en betaling aan de oorspronkelijke uitgever dient ter vervanging van de regeling voor ‘zeer korte fragmenten’ uit de Regeling Bloemlezingen uit 1974. Onderhavige regeling beoogt hetzelfde doel, namelijk een administratief vereenvoudigde procedure voor kleine bedragen.

Artikel 5: Berekening van de ‘billijke vergoeding’

- Lid 4
Op grond van artikel 5 lid 3 zou bij overname van een volledig gedicht van minder dan 200 woorden een vergoeding aan het Willem Kloosfonds worden overgemaakt. Lid 4 garandeert een uitkering van een minimumvergoeding aan de rechthebbenden voor de overname van volledige gedichten van beperkte omvang.
- Lid 5
De jaarlijkse indexering wordt gebaseerd op de CPI index.

artikel 7: Inwerkingtreding, duur en evaluatie

Het doel van de onderhavige regeling ten opzichte van de regeling van 2002 is om de afdracht van vergoedingen te vereenvoudigen en om de hoogte van de vergoedingen te indexeren. De evaluatie na vijf jaar heeft tot doel te bezien of deze regeling tot tevredenheid van alle betrokkenen werkt.